

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛDOVA

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198
Tel. (+373) 22-25-72-94

Nr. 06/2-4036 din 12.07.2022

La nr. 18-23-6632 din 05.07.2022

Ministerul Economiei

copie: Cancelaria de Stat

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.293/2017 privind unele măsuri în vederea implementării Programului de stat „Prima Casă”.

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 3 (trei) file.

Director

Iulian RUSU

MINISTERUL ECONOMIEI AL REPUBLICII MOLDOVA	
Nr. de intrare	<u>4632</u>
Index	<u>13</u> " <u>07</u> 20 <u>22</u>

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO22/8083 din 12.07.2022

la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.293/2017 privind unele măsuri în vederea implementării Programului de stat „Prima Casă”

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Guvernul RM, iar autor nemijlocit este Ministerul Economiei, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional "etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."

Proiectul, însoțit de nota informativă și anunțul privind consultarea publică a acestuia, se regăsesc pe pagina web oficială a autorului, după cum urmează: <https://particip.gov.md/ro/document/stages/proiectul-hotararii-de-guvern-cu-privire-la-aprobarea-proiectului-de-lege-pentru-modificarea-legii-nr-2932017-privind-unele-masuri-in-vederea-implementarii-programului->

de-stat-prima-casa/9359.

Autorul a prezentat *Sinteza* obiecțiilor și propunerilor parvenite în cadrul procesului de avizare publică a proiectului de către autoritățile responsabile de implementarea prevederilor conținute în proiect, fapt ce denotă aspectul definitiv al acestuia și întrunirea condițiilor stabilite de prevederile art.28 al Legii integrității nr.82 din 25 mai 2017 - pentru efectuarea expertizei anticorupție.

Prin urmare, în procesul de promovare a proiectului, au fost respectate rigorile de asigurare a transparenței decizionale statuate de prevederile art.8 lit.b)-e) al Legii nr.239-XVI din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Potrivit notei informative a proiectului, finalitatea scontată a acestuia este *atenuarea șocurilor de majorare a dobânzilor și susținerii beneficiarilor activi ai programului de stat "Prima casă"*. Analiza amendamentului propus, denotă faptul că acesta a fost elaborat și propus în calitate de măsură de urgență în contextul majorării ratei de bază - de referință pentru principalele operațiuni de politică monetară.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Amendamentul propus, poate contribui la promovarea interesele beneficiarilor programului de stat "Prima casă", în condițiile revizuirii acestuia potrivit recomandărilor prescrise conform compartimentului III/IV al prezentului raport de expertiză anticorupție, fapt care nu este în detrimentul interesului public (în sensul prevăzut de prevederile Legii integrității nr.82 din 25 mai 2017).

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „*nota informativă care cuprinde:*

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;*
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;*
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;*
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;*
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare".*

Autorul a indicat în nota informativă aferentă proiectului:

- *denumirea autorului proiectului actului normativ (Ministerul Economiei);*
- *condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ (i) potrivit art.6 alin (3) din Legea nr. 293/2017 privind unele măsuri în vederea implementării Programului de stat "Prima Casă", rata maximă a dobânzii anuale este flotantă și este publicată de către ODIMM, o dată la 6 luni, pe pagina sa web oficială; ii) majorarea dobânzii de la 7,37% până la 12,72% din luna iulie curent va genera o plată suplimentară lunară de circa 16 mil. lei sau de 1,7 ori mai mult decât în prezent);*
- *descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene (nu conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene);*

- *principalele prevederi* ale proiectului și evidențierea elementelor noi (limitarea majorării ratei dobânzilor pentru creditele active);

Potrivit exigențelor de tehnică legislativă pertinente (pct.4 Anexa nr.1 la Legea cu privire la actele normative nr. 100 din 22.12.2017), compartimentul prenotat, în mod indispensabil *descrie elementele noi din proiect, modificările propuse, urmările implementării acestora.*

Astfel, aprecierea spectrului de argumente expus în nota informativă a proiectului prin prisma exigențelor de tehnică legislativă expuse supra, denotă insuficiența acestuia sub aspectul justificării formulei propuse, a valorii maxime a indicilor propuși ("*4 puncte procentuale o dată la 6 luni și 6 puncte procentuale pe parcursul a 12 luni consecutive*"), aprecierii impactului acesteia întru soluționarea problemei abordate de amendamentul propus și optimizarea reglementării raporturilor sociale vizate.

Totodată, ținând cont de faptul că politica ratelor la instrumentele de reglementare monetară este revizuită periodic în rezultatul aprecierii tendințelor economice (prognoza macroeconomică, indicatorii monetari și macroeconomici, etc.), se impune necesitatea evaluării riscurilor aferente dinamicii negative continue a proceselor inflaționiste și impactului asupra implementării Programului dat per general și nemijlocit asupra beneficiarilor de creditare.

În context, se accentuează necesitatea suplimentării notei informative a proiectului cu argumente concludente întru justificarea aspectelor deficitare evidențiate supra și aprecierea impactului intervenției legislative propuse, întru soluționarea problemei abordate și optimizarea reglementării raporturilor sociale vizate.

- *modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare* (modificări ale cadrului normativ nu sunt necesare).

1.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „*e) fundamentarea economico-financiară*”. Potrivit notei informative a proiectului, implementarea proiectului nu necesită cheltuieli bugetare.

Coroborat cu concluziile analizei compartimentului 1.5.1. al prezentului raport de expertiză anticorupție, se remarcă *întrunirea parțială* a exigențelor de tehnică legislativă statuate de prevederile art.30 lit.a)-f) al Legii cu privire la actele normative nr.100 din 22 decembrie 2017 și se recomandă autorului suplimentarea spectrului de argumente expus cu aspectele deficitare evidențiate supra.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „*textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

- f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;
 g) se evită tautologiile juridice;
 h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]"

Textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Prevederile proiectului, vizează preponderent raporturile juridice dintre beneficiarul de credit ipotecar în cadrul Programului "Prima casă" și instituția financiară bancară în contextul revizuirii dobânzii anuale.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

- 1 -
<p>Articolul I Articolul I – Legea nr. 293/2017 privind unele măsuri în vederea implementării Programului de stat "Prima Casă" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 18-26 art. 95, cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează: Articolul 6: la alineatul (3) după a doua propoziție se completează cu următoarea propoziție: " Pentru creditele acordate, majorarea ratei dobânzii nu poate fi mai mare de 4 puncte procentuale o dată la 6 luni și mai mare de 6 puncte procentuale pe parcursul a 12 luni consecutive."</p>
<p>Obiecții: Potrivit art.6 alin.(3) al Legii nr.293/2017 în redacția în vigoare <i>Rata maximă a dobânzii anuale va fi flotantă și va fi publicată de către IP "ODA", o dată la 6 luni, pe pagina sa web oficială.</i> Amendamentul propus, poate contribui la realizarea finalității scontate pe termen scurt, prin ajustarea treptată a ratei dobânzii, însă nu exclude integral riscurile aferente majorării repetate consecutive în limita plafonului stabilit.</p>
<p>Recomandări: Analiza unor soluții suplimentare ce vizează criteriile ce vor restricționa prerogativa majorării ratei dobânzii (de exemplu, fixarea acesteia sau completarea amendamentului în sensul racordării la <i>majorarea ratei de referință (valorii maxime în perioada premergătoare) în temeiul căreia a fost stabilită rata dobânzii</i>).</p>

Factori de risc: <ul style="list-style-type: none"> • Atribuții care admit derogări și interpretări abuzive 	Riscuri de corupție: <ul style="list-style-type: none"> • Generale • Încurajarea sau facilitarea actelor de: <ul style="list-style-type: none"> - abuz de serviciu
---	---

IV. Concluzia expertizei

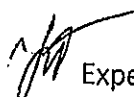
Potrivit notei informative a proiectului, finalitatea scontată a acestuia este *atenuarea șocurilor de majorare a dobânzilor și susținerii beneficiarilor activi ai programului de stat "Prima casă"*. Analiza amendamentului propus, denotă faptul că acesta a fost elaborat și propus în calitate de măsură de urgență în contextul majorării ratei de bază - de referință pentru principalele operațiuni de politică monetară.

În procesul de promovare a proiectului, au fost respectate rigorile de asigurare a transparenței decizionale statuate de prevederile art.8 lit.b)-e) al Legii nr.239-XVI din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional.

Nota informativă a proiectului a fost întocmită cu *întrunirea parțială* a exigențelor de tehnică legislativă statuate de prevederile art.30 lit.a)-f) al Legii cu privire la actele normative nr.100 din 22 decembrie 2017. În context, se accentuează necesitatea suplimentării notei informative a proiectului cu argumente concludente, întru justificarea aspectelor deficitare evidențiate în compartimentul I. 5.1. *Suficiența argumentării din nota informativă și aprecierea impactului intervenției legislative propuse, întru soluționarea problemei abordate și optimizarea reglementării raporturilor sociale vizate.*

Amendamentul propus, poate contribui la realizarea finalității scontate pe termen scurt prin ajustarea treptată a ratei dobânzii, însă nu exclud integral riscurile aferente majorării repetate consecutive în limita plafonului stabilit. În context, se recomandă analiza suplimentară a unor soluții ce vizează stabilirea unor criterii suplimentare ce vor restricționa prerogativa majorării ratei dobânzii (de exemplu, fixarea acestora, sau completarea amendamentului în sensul racordării la *majorarea ratei de referință (valorii maxime în perioada premergătoare) în temeiul căreia a fost stabilită rata dobânzii*).

12.07.2022

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:
Cristina CHISTOL, Inspector superior